

Besök flygvapnets minneshall

Ämbetsbyggnaden Tre Vapen på Gärdet i Stockholm uppfördes i början av 1940-talet. Där flyttade bland andra dåvarande Flygstaben in 1943. Den barske flygvapenchefen Bengt G:son Nordenskiöld bestämde att "här skall arbetas!", varför staben följaktligen inte kom att innehålla någon mäss. Däremot uppfördes i bottenvåningen en minneshall tillägnad de flygare som omkommit i flygolyckor. Initiativet var Nordenskiölds bakom vars strama fasad fanns en stark omtanke om flygvapnets personal. Han skrev själv reglerna för minneshallen och gjorde därvid ingen åtskillnad på grad eller befattning. Alla som gett sina liv i flygtjänsten skulle ihågkommas. Hallen utsmyckas

des av Einar Forseth, en av dåtidens mest kända konstnärer.

Traditionen att fästa de omkomnas namn på en minnestavla upphörde år 1961. Dåvarande flygvapenchefen tillhörde den generation som drabbats av många haverier och han ansåg att hedersbevisningen var för dominant. År 1985 uppvaktades dock general Sven-Olof Olson, som då var flygvapenchef, av överstelöjtnanten Ingemar Strandberg och undertecknad med en hemställd att traditionen med de omkomnas namn på minnestavlorna borde återupstå samt i övrigt att minneshallen skulle få en uppsnygning. Olson bestämde på stående fot att så skulle ske. Hallen är nu helt åter-

ställd i sitt ursprungliga skick. Den vårdas av Försvarets Materielverk (FMV).

Genom att minneshallen ligger inom FMV väggar har den tidigare varit svår för utomstående att besöka. Nu har emellertid lättnader införts som gör att inte bara anhöriga utan även andra på ett smidigt sätt kan hedra de omkomna. Man antecknar bara sitt namn på en lista varefter man beledsagas till minneshallen. Många har redan utnyttjat den möjligheten och det är därför inte sällan som färskas blommor ligger framför minnestavlorna.

Text & foto: LENNART BERNS

Får du FlygvapenNytt till rätt adress?

Alla adressändringar skall inte göras till FlygvapenNyttets prenumerationsregister!

För adressering av FlygvapenNytt används tre olika register med databaser vid Högkvarteret /personalbemanningsavdelningen/flyg, FVRF:s kansli och prenumerationsregistret vid Högkvarterets informationsavdelning.

HKV/Pers Bem Flyg (Gunilla Widsing, tel 08 - 788 75 05) upp-

daterar flygvapnets anställda personals adresser utifrån lönelistorna, F/Slör.

Medlemmar i FVRF skall meddela adressändring till kansliet, Camilla Amcoff 08 - 788 89 48.

Prenumeranter och andra läsare som finns i Försvarmaktens tidsningsregister meddelar adressändringar till Högkvarteret, Marie Tisäter, 08 - 788 90 19.

Ny flottiljchef i Ängelholm

F 10 i Ängelholm får ny flottiljchef den 1 oktober. Regeringen har utsett överstelöjtnant **Thomas Fjellner** till befattningen, samtidigt som han utnämns till överste. Han kommer då närmast från Högkvarteret, där han är sektionschef inom Krigsförbandsledningens luftstridsavdelning.

Nuvarande flottiljchefen överste **Kjell Öfverberg** går i pension.

Flygmuseum i Söderhamn ...

Ett flygmuseum invigdes den 9 juni vid Flygstaden i Söderhamn. Flygstaden är belägen på det nedlagda flottiljområdet. I en av de gamla hangarerna ryms numera F 15:s förbandsmuseum.

I utställningen finns flygplan som Saab J 21, flottiljens första flygplanstyp, och en J 29 Tunnan. Här finns också två Lansens av olika versioner samt en AJS 37 Viggen, flottiljens sista flygplanstyp.

... och i Västerås

Den 29 maj invigdes Västerås Flygmuseum på Hässlö flygplats, tidigare F 1 Kungliga Västmanlands flygflottilj.

Det är den gamla CVV-hangaren som nu blivit en ändamålsenlig museibygnad. I denna hangar bedrev under många år flygvapnets Centrala Verkstäder Västerås sin verksamhet.

Museet har bildats i samarbete mellan åtta olika veteranflygföreningar och Västerås Kommun.

Intresset för veteranflyg har i många år varit stort i Västerås och Hässlö har varit platsen för många uppskattade flygdagar med tyngdpunkt på veteranflyg.

I det nya museet visas flygplan som t ex J 26 Mustang, J 28 Vampire, Hawker Hunter, Lansens och Sk 11 Tiger Moth. De flesta av de utställda flygplanen är i luftvärdigt skick.

Ny attaché i London

Överste **Mats Engman**, tidigare chef för F 20 i Uppsala, har av regeringen utsetts till försvarsattaché i London.

Alla S 100B Argus levererade

Foto: Peter Liander

I våras levererades det sjätte flygplanet av typen S 100B Argus till flygvapnet från Saab i Linköping. Därmed är nu flygplansflottan som skall ingå i det flygburna radar-

systemet FSR-890 komplett. Radarspaningsflygplanen tillhör F 16 i Uppsala, men är baserade på Malmen utanför Linköping. Två av planen flygs utan radaranläggning och

används i som passagerarflygplan, med basering hos Transportflygheten på Bromma. Systemet FSR-890 beräknas tas i operativ drift under år 2000. ■

Gripen-komponenter tillverkas i Sydafrika

Foto: Ulf Fabianstson/Saab

Sydafrikanska företag blir alltmer involverade i Gripen-projektet. Det sydafrikanska flygföretaget Denel Aviation har nyligen av Saab-BAe Gripen utvalts att bli leverantör av Nato-anpassade vapenbalkar till exportversionen av Gripen. Denel har fått en beställning på att konstruera och utveckla balkarna för planets yttre last, d v s vapen, kapslar och bränsletankar. Ordern uppges vara värd cirka 60 miljoner kronor.

Ericsson Saab Avionics AB i Kista har också tecknat ett kontrakt med en sydafrikansk part, företaget Avtronics i staden Centurion. Här rör det sig om utveckling och tillverkning av en ny kraftenhet till Gripens presentationsystem EP-17.

I ett första avrop skall Avtronics leverera enheter till det svenska flygvapnets 64 Gripen-plan som ingår i delserie 3. På längre sikt gäller avtalet leveranser på samtliga framtida marknader. ■

Thulin-medaljörer

Flygtekniska föreningen har sedan år 1944 delat ut medaljer till minne av den svenske flygpionjären Enoch Thulin (1881 - 1919). Medaljen delas ut i valörerna guld, silver och brons.

Thulinmedaljen i guld för 1999 har tilldelats **Håkan Lans** för hans banbrytande insatser inom satellitnavigation och kommunikation, som kan komma att avsevärt förbättra flygtrafikledningen i världen.

Thulinmedaljen i silver har tilldelats överingenjör **Ulf Rehme**, Saab, för hans insatser med utformningen av avioniksystem i Viggen och Gripen. ■

Inga fler Saab 340 och 2000

Den 1 juni avslutades formellt tillverkningen av trafikflygplan vid Saab i Linköping. Arbetet med att ta sig in på den civila marknaden påbörjades 1980, i samarbete med amerikanska Fairchild. Samarbetet resulterade i det tvåmotoriga passagerarflygplanet SF 340. Den första flygningen genomfördes i Sverige 1983. Efter några år drog sig Fairchild ur samarbetet, men Saab beslöt att fortsätta projektet på egen hand.

Efter hand började orderböckerna fyllas och de stora beställningarna kom mestadels från USA.

Saab 340 förekommer därutöver i ett stort antal länder i Europa, Asien och Australien.

Totalt tillverkades 459 plan av Saab 340, varav tre prototyper.

Den större och snabbare Saab 2000 började flyga 1992. Trots goda prestanda uteblev dessvärre försäljningsframgångarna med denna typ. Totalt tillverkades 63 plan, varav tre prototyper. Den sista överlämningsceremonin hölls den 30 april i år.

Orsaken till att tillverkningen nu avslutats är dålig lönsamhet. Trots stora exportframgångar med Saab 340 var det svårt att få lönsamhet i verksamheten.

Saabs passagerarflygplan kommer dock att vara operativa under många år framöver. Därför koncentreras nu verksamheten vid Saab Aircraft till att stödja flygbolagen med tekniskt kunnande, reservdelar och utbildning. ■

F 4-kompani till Bosnien

F 4 på Frösön skall bemanna ett sjuktransportkompani, SweMedCoy, SM 13 i Bosnien under tiden 3 oktober 1999 till slutet av mars år 2000.

SweMedCoy är direkt underställt den nordiskpolska brigaden (NordPolBrigade). Huvuduppgiften är att genomföra sjukvårds- och sjuktransportledning samt sjuktransporter från skadeplats till fältsjukhus. Uppgiften är också att förstärka bataljonernas sjukvårdsresurser på en skadeplats med akutlag bestående av läkare och sjuksköterska.

Kompaniet skall svara för brigadens förebyggande hälsoskydd.

Uppdraget gavs i december 1998. Sedan dess har en officer på heltid planerat och, i samverkan med Swedint, rekryterat personal till SM 13. Kontakter knöts direkt med NB 5 som under samma period bemannar den svenska mekaniserade skyttebataljonen BA 13. Under våren har samarbetet varit omfattande och för F 4 givande i bl a anhörigstödsarbetet.

Ett tiotal officerare från F 4 har tagits ut till att besätta nyckelbefattningar. Den personalkategori som har varit svårast att rekrytera är medicinsk personal, framförallt specialläkare.

I kompaniledningen finns en chef, major **Stefan Kriegholm**, kvartermästare, sambandschef, teknisk chef och expeditionspersonal.

Ledningsplutonen består av sju officerare och åtta stabsassistenter. Ledningsplutonens arbete är jämförbart med det arbete som en länsalarmeringscentral gör.

Medevac-plutonen består av fyra akutlag med anestesiläkare och sjuksköterska samt sex SISU-ambulansgrupper, bestående av gruppchef, sjuksköterska och undersköterska. ■

Mikael Hedlund

EH-101 på demoturné

Foto: Peter Liander, Försvarets bildbyrå

Förberedelsearbetet inför en anskaffning av nya helikoptrar till Försvarsmakten går vidare. Den nya medeltunga helikoptertypen kommer att benämnas HKP 14.

En typ som kan bli aktuell är den brittisk-italienska EH-101. Denna

helikopter visades upp i Sverige och Finland under en demonstrationsturné. I Sverige besöktes Malmen, Berga, Boden och på Gärdet i Stockholm, där bilden ovan togs.

EH-101 är tremotorig, och kan användas i rollerna trupp- och ma-

terieltransport, sjöräddning och ubåtsjakt.

Leveranser av EH-101 har nyligen påbörjats till brittiska marinen och flygvapnet samt den italienska marinen. ■

Framgångsrika flygvapenidrottare

Ett antal anställda i flygvapnet nådde under 1998 framstående placeringar i olika militära idrottsmästerskap. En enkel resultatsammanställning speglar följande:

Militära världsmästerskap:

- Flygfemkamp: Kapten **Peter Carlsson**, F 16 i Uppsala, blev mästare och Sveriges lag segrade. Förutom Peter bestod laget av **Jonas Rolén** F 16, **Nicklas Isaksson** F 17, **Anders Eriksson** F 4.

- Orientering: Löjtnant **Nina Gunnarsson**, F 16, ingick i bronslaget. Militär- och försvarsmaktmästerskap:

- MM orientering: Löjtnant **Nina Gunnarsson** segrade i D 21.

- FM budkavleorientering: F 17 segrade i klass A 2.

- MM pistolskytte: Överstelöjtnant **Staffan Oscarsson**, F 4 Frösön, segrade i två klasser, Löjtnant **Ulrika Lindblom**, F 16, segrade i damklassen. F 4 segrade i lagtävlingen.

Staffan Oscarsson, till vardags baschef vid F 4, besegrade ett flertal ÖB-utmanare, trots begränsade möjligheter till träning. Impone- rande och strongly gjort.

ÖB-utmaning är ett projekt som påbörjades 1997. Det syftar till att ge unga idrottare möjlighet att satsa på sin idrottskarriär och dessutom en framtida yrkesbana inom

Försvarsmakten. Ur flygvapnet deltar bl a Löjtnant **Joakim Axelsson**, löjtnant **Nina Gunnarsson** och aspirant **Christina Bengtsson** i denna satsning.

Utöver dessa resultat har ett flertal "flygare" deltagit i olika militära landslag som Sverige representerat med.

Dessa idrottsframgångar sporrar till framtida satsningar och utgör en god profilering av flygvapnet. Nu när vi är mitt uppe i sommarsäsongen hoppas vi på fortsatta framgångar för "de våra". ■

Jan-Erik Sörlin

Under april inträffade tre fall av kylturbinsprängningar i SK 60. Dessbättre har ingen människa kommit till skada vid dessa tillfällen och flygplanen har kunnat landas säkert.

Kylturbinen ingår i flygplanets kabintryck- och luftkonditionerings-system.

Vid de sprängningar som inträffade passerade delar nära linorna till höjd- och sidorodren. Om dessa linor slås av får det allvarliga konsekvenser eftersom flygplanet då blir ostyrbart.

Flygsäkerhetsinspektionen beslöt därför den 4 maj att inställa all flygning med SK 60.

Det följande utredningsarbetet

Kylturbinproblem i SK 60

Foto: Peter Liander

En stor del av flygvapnets SK 60 har flygförbud. Det gäller dock inte de plan som är utrustade med RM 9-motorer.

visade på att det inte fanns någon förhöjd risk för de flygplan som har de ursprungliga RM 9-motorerna in-

stallerade och dessa flygplan flygs nu som vanligt.

För de SK 60 som utrustats med

den nya RM 15-motorn, konstaterades att driftförhållandena för kylturbinen var annorlunda. Vidare utredning om eventuella åtgärder ansågs nödvändigt. Därför infördes flygförbud för denna del av SK 60-flottan.

Detta drabbar utbildningen av nya piloter och en planerad examen vid Flygskolan på F 10 i Ängelholm har fått skjutas upp till hösten.

När detta nummer av Flygva-penNytt går i tryck finns inget exakt besked att få om eventuella åtgärder eller om hur länge flygstoppet kommer att gälla. ■

FMV:s provnings-resurser utreds

Minskade materielbeställningar från Forsvarsmakten påverkar i hög grad Forsvarets materielverk, FMV, som har fått regeringens uppdrag att utreda behovet av inhemska provningsresurser.

Idag bedriver FMV provverksamhet i Karlsborg, Vidsel och Linköping/Malmen. Utredningen skall belysa de teknikområden där Forsvarsmakten anskaffar materiel som kräver heltäckande resurser för utprovningen. Vidare skall ägandeförhållanden och organisationsstrukturer för dessa resurser studeras, liksom möjligheter för internationell samverkan inom området.

Minskade uppdrag från Forsvarsmakten får också till följd att FMV måste skära personalantalet. I Stockholm beräknas 700 personer få lämna FMV. ■

En Puma-helikopter från den finska Gränsbevakningen som deltog i räddningsövningen.

Foto: Peter Liander/Forsvarets bildbyrå

I slutet av april genomfördes en stor, internationell räddningsövning där Forsvarsmakten samverkade med civila myndigheter, bl a Sjöfartsverket, Räddningsverket, Polisen och Kustbevakningen.

Platsen var Kapellskär utanför Norrtälje. Ett fartyg förutsattes ha drabbats av brand och de cirka 200 passagerarna måste evakueras. Detta skedde genom en massiv helikopterinsats. Hela sex helikopt-

rar av olika typer från Helikopterflottiljen, Polisen och den finska gränsbevakningen fanns representerade. Flygofficerare ur 2. Helikopterbataljonen deltog i en HKP 10 Super Puma, övriga svenska typer på plats var HKP 4 och Jet Ranger. Från Finland anlände en Bell 412 samt en Puma.

För att förbättra flygsäkerheten och effektivisera räddningsinsatsen provades nu, för första gången i

Sverige, att leda räddningsinsatserna från luften. En Aircraft Coordinator, placerad i en av Kustbevakningens Casa 212, svarade för den uppgiften. Som ett moment i övningen ingick också en överlämning av ledningen till en avlösare, denna gång i Helikopterflottiljens flygplan av samma typ (SH 89). Ett svårt moment, men som i likhet med övningen i stort genomfördes med framgång. ■